

Näkökulmia luvun 1 tehtäviin ja kuviin

1. Perustele väite: Länsimaisen kulttuurin juuret ovat Lähi-idän korkeakulttuureissa.

- Kreikan syntyyn liittyvissä tarinoissa kerrotaan Lähi-idän kauniista prinsessasta Europesta, jonka Zeus houkutteli mukaansa. Tämän tarinan nähdään kertovan kulttuurin siirtymisestä Lähi-idästä Eurooppaan.
- Sekä antiikin Kreikassa että Roomassa omaksuttiin tapoja Lähi-Idän kulttuureilta ja antiikin kulttuureista muodostui eurooppalaisen kulttuurin perusta.
- Kreikkalaiset saivat vaikutteita erityisesti Mesopotamiasta.
- Vaikutteita tuli esimerkiksi tähtitieteeseen, ajanlaskuun ja matematiikkaan.
- Hammurabin lakien ideat näkyvät länsimaisessa lainsäädännössä.
- Lisäksi monet filosofiset ja uskonnolliset suuntaukset tulivat Lähi-idästä.
- Itäisten alueiden merkitystä ei ole korostettu länsimaisessa historiankirjoituksessa.
- Varhaisista korkeakulttuureista tiedetään vähän.
- Euroopassa on renessanssista alkaen korostettu antiikin kulttuurien merkitystä.
- Euroopassa on poliittisista syistä vähätelty länsimaisen kulttuurin itäisiä juuria.

2. Minkä merkityksen kreikkalaiset antoivat jumalille?

- Jumalat olivat kreikkalaisille hyvin tärkeitä. Lähes kaikki kulttuurien osa-alueet (arkkitehtuuri, kuvanveisto, teatteri, urheilukilpailut ym.) liittyivät jollain tavalla uskontoon ja jumalien palvontaan.
- Jumalilla oli omat erityispiirteensä, ja he hallitsivat kukin omaa elämänaluettaan.
- Kreikkalaiset pyrkivät jumalien suosioon ja palvoivat niitä erilaisin riitein ja rukouksin. Saavuttamalla jumalan suosion saattoi sotaretki onnistua tai oliivisadosta tulla hyvä.
- Koska oli tärkeä päästä jumalien suosioon ja selvittää heidän aikeensa, tulkittiin esimerkiksi enteitä ja käytiin kysymässä neuvoa oraakkelilta.

3. Tee käsittekartta uskonnon heijastumisesta antiikin Kreikan kulttuuriin.

Opiskelijan oma vastaus. Näkökulmina voivat olla esimerkiksi vaikutukset arkielämään, taiteisiin, urheiluun, teatteriin ja rakennuksiin.

- Jumalia palvottiin.
- Jumalien kunniaksi tehtiin veistoksia.
- Temppeleitä rakennettiin jumalien kunniaksi.
- Olympiakisoja vietettiin ylijumala Zeuksen kunniaksi.
- Viininjumala Dionysoksen palvontamenoista kehittyi teatteri.
- Riitit olivat osa arkipäivää.
- Uskonto heijastui kieleen ("Zeus sataa" ym.).
- Kirjallisuus kertoo paljon jumaliin liittyvistä myyteistä.

4. Millainen oli naisen asema antiikin Kreikassa?

- Naisten asema vaihteli eri kaupunkivaltioissa sekä yhteiskuntaluokissa.
- Ateenassa tytöt naitettiin usein nuorina vanhemmille miehille.
- Naisten ja miesten välinen suhde oli usein avioliitossa etäinen.
- Naisten tehtävänä oli synnyttää terveitä jälkeläisiä ja kasvattaa heitä.
- Naisilla oli vähän mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnassa ja esimerkiksi Ateenassa naisilla ei ollut äänioikeutta eivätkä he voineet edustaa itseään oikeudessa.
- Naiset olivat usein suljettu julkisen elämän ulkopuolelle, mutta vastasivat ja määräisivät kodista ja sen raha-asioista.
- Spartassa naisilla saattoi olla omaisuutta sekä vaikutusvaltaa.
- Alemmissa yhteiskuntaluokissa naiset tekivät töitä kuten miehet.

5. Tutki kuvaa veistoksesta.

a) Mitä antiikin taiteen tyyllisuuntaa veistos esittää?

Veistos edustaa klassista tyyliä (480–323 eaa.).

b) Erittele kuvassa esiintyvät tyyllisuunnan piirteet.

- Patsaassa näkyy pysähtynyt liike.
- Vartalo on sopusuhtainen.
- Patsaan paino on toisella jalalla.
- Lihakset on kuvattu yksityiskohtaisesti.

Lisätieto: Aihe kuvaa antiikin jumalaa. Hän on joko ylijumala Zeus, joka heittää salamaa, tai merenjumala Poseidon, jolla on kädessään atrain. Patsaan materiaali on pronssia, siksi se on harvinainen, koska useimmat säilyneet patsaat ovat roomalaisia marmorikopioita.